

Sammendrag:

Vegpakke Drammen

I en intervjuundersøkelse gjennomført i Drammen i juni 1998 og 1999 angir i alt 18 prosent at de opplever vegtrafikken som meget plagsom. De mest belastede områdene er langs RV 283 og i sentrale deler av Bragernes hvor hhv 65 og 69 prosent er plaget i boligen fra vegtrafikkstøy. Støybelastningen i områdene som er undersøkt avviker ikke vesentlig fra den en tidligere har funnet langs sterkt trafikkbeltede områder i Oslo Øst. Luftforurensningssituasjonen er imidlertid noe bedre. Selv i de mest belastede områdene av Drammen er det så godt som ingen som overskrider SFT's grense for tiltak på 400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ for maksimal timesverdi av NO_2 . At så mange som 37 prosent av de spurte er plaget av luftforurensning fra vegtrafikken inne i boligen kan tyde på at denne terskelverdien er for snill.

I Drammen har mange år med sterk trafikkvekst og stor utbygging av både boliger og næringsvirksomhet ført til at vegsystemet i de sentrale byområdene er sterkt overbelastet. Dette fører til fremkommelighetsproblemer både for den vanlige bilist og for næringslivet. I tillegg medfører store trafikkmengder gjennom boligområder en sterk negativ miljøbelastning for innbyggerne i byen.

Vegpakke Drammen eller Drammenspakken er en storsatsing på å legge om vegsystemet for å bedre fremkommeligheten i byen. Den omfatter blant annet omlegging av hovedvegnettet (E 134/RV 283), tunneler, en ny bru (Øvre Sund bru), et sykkelvegnett, infrastrukturtiltak for kollektivtrafikken og miljø- og sikkerhetstiltak. Drammenspakken gir grunnlag for å avlaste områder med store miljøproblemer og for å frigjøre viktige sentrale byområder for ny utbygging.

Sommeren 1998 og 1999 ble det gjennomført en miljøundersøkelse i områdene som antas å bli direkte berørt av Vegpakke Drammen. Siden Drammenspakken kan forventes å få konsekvenser for befolkningen i flere deler av byen, ble det også foretatt intervjuer i andre deler av byen. Telefonintervjuer av 1484 personer over 15 år ble gjennomført i juni 1998 og 1999 av Norsk Gallup AS. Spørreskjemaet omfattet i alt ca 60 spørsmål. Undersøkelsen er en førundersøkelse, og skal følges opp med etterundersøkelser av miljøeffektene av de ulike vegprosjektene i hovedvegomleggingen. I denne rapporten presenterer vi de viktigste resultatene fra undersøkelsen.

Trafikken er det største bomiljøproblemet

I de områdene vi har undersøkt, er den sentrale beliggenheten den kvaliteten folk først og fremst trekker frem. 46 prosent av respondentene nevner dette. Det klart største problemet for beboerne i undersøkelsesområdene er trafikken. 54 prosent nevner dette

som et bomiljøproblem. 43 prosent opplever problemet med vegtrafikken som så stort at det er plagsomt. Av disse er 18 prosentpoeng meget plaget. Det er på Bragernes og langs RV 283 at flest opplever trafikken som plagsom. På spørsmål om hva som er årsaken til at man opplevde vegtrafikken som plagsom ble støyproblemer oftest nevnt.

Vegtrafikkstøy mest plagsom utenfor boligen

Det er stor variasjon i hvor mye trafikkstøy beboerne i de ulike delområdene utsettes for. Langs RV 283 og på Bragernes er så godt som alle respondentene utsatt for mye eller svært mye støy rett utenfor fasaden på boligen. I resten av Drammen har bare ca 10 prosent av adressene mye støy, og 60 prosent lite støy.

Støyen opplevs som mest plagsom utendørs. 43 prosent av alle de spurte er vanligvis plaget av trafikkstøy når de oppholder seg utenfor boligen, og 32 prosent er vanligvis plaget når de oppholder seg inne i boligen. Dette er samme nivå som vi finner i miljøundersøkelser i andre byområder.

Det er naturlig nok i de områdene der støynivået er høyest at flest også er plaget av vegtrafikkstøy. Av de spurte langs RV 283 er så mange som 65 prosent plaget, og i sentrale deler av Bragernes er hele 69 prosent plaget inne i boligen av vegtrafikkstøy. I resten av Drammen er til sammenligning 18 prosent plaget inne i boligen.

Anleggstrafikken oppleves som plagsom av de som hører den

9 prosent av de spurte er meget plaget inne i boligen av støy fra anleggstrafikk. Ser vi kun på de som hører støy fra anleggstrafikk, opplever hele 33 prosent støyen fra anleggstrafikk som meget plagsom inne i boligen, mot 19 prosent for vegtrafikk. Her har vi imidlertid ikke kontrollert for støynivået.

Støy fra anleggstrafikk høres også i områder som ikke er direkte berørt av hovedvegomleggingen. Anleggstøy er derfor ikke noe som kan betraktes som et "forbigående fenomen" eller et unntakstilfelle, men er mer å betrakte som en del av "normalsituasjonen" i et byområde som Drammen. Det vil til enhver tid være noen områder av byen som belastes med anleggstrafikk.

Luftforurensning gir flere konkrete ulemper enn støy

I de mest belastede områdene av Drammen finner vi respondentboliger hvor relativt mange overskrider SFTs anbefalte luftforurensningskriterier for maksimal timesverdi NO₂ på 200 µg/m³. På Bragernes overskrider så mange som 91 prosent denne grensen. Grensen for tiltak, som er på 400 µg/m³, er det imidlertid relativt få (4 prosent langs E134 og på Bragernes) som overskrider.

Selv om støy er det folk flest trekker frem som negativt ved vegtrafikken, er det mange av de spurte som opplever luftforurensning som et problem. På spørsmål om man plages av støv og skitt fra vegtrafikken er det 36 prosent som er plaget av dette utenfor boligen sin, og 37 prosent som er plaget inne i boligen. I motsetning til støy er altså luftforurensningen like plagsom innendørs som utendørs.

Respondentene trekker oftere frem spesifikke ulemper som en følge av luftforurensning enn av støy. Hele 84 prosent av de spurte i dette området opplever at vinduer, vinduskarmer og gardiner blir skitne som en følge av vegtrafikken.

Drammen oppleves som en vakker by av de som bor der

Områdene hvor trafikkbelastningen er størst er også de områdene hvor folk er mest misfornøyde med gatens visuelle kvaliteter. Mens 42 prosent av de spurte på Bragernes karakteriserer sin egen gate som ”stygg”, er det kun 13 prosent av de spurte i resten av Drammen som sier dette om sin egen gate.

Drammensere opplever byen sin som penere enn folk i Oslo Øst. I hvert fall hvis man tolker ut fra deres vurdering av sin egen gate. Mens 33 prosent av de spurte i Drammen bedømte denne som pen, var det bare 22 prosent av de spurte i Oslo Øst som syntes at gaten de bodde i var pen.

På spørsmålet om å nevne noe de syntes var spesielt pent i sitt område var det Bragernes torg med Bragernes Kirke som oftest ble trukket frem. Bortsett fra dette ser det ut som om beboerne i Drammen er mer opptatt av natur- enn kulturelementene i byen sin. Drammenseren snakker helst om Bymarka, Spiralen og områdene langs Drammenselva og fjorden når han eller hun skal snakke om det som er vakkert.

Det var vanskeligere å få folk i Drammen til å snakke om det som er stygt. 19 prosent av de spurte kunne ikke komme på noen ting når de ble spurt om å nevne noe som var spesielt stygt i omgivelsene. De som hadde synspunkter, trakk ofte frem veger og veganlegg som stygge elementer i omgivelsene. E18 ble således nevnt av 18 prosent av de spurte.

Fremkommelighet

Drammenspakken har som en viktig målsetting å bedre fremkommeligheten i byen, både for bilister og for myke trafikanter. Mens utbyggingen pågår, vil imidlertid folk kunne oppleve problemer med å ta seg frem, ikke bare i de områdene som ligger i umiddelbar nærhet til veganleggene, men i hele byen. Buskerud Vegkontor er derfor interessert i å kartlegge fremkommeligheten for bilister og for syklist/gående under alle utbyggingsfaser i prosjektet.

Opplevelsen av fremkommeligheten med bil er blandet. Stort sett er folk rimelig fornøyd, i Drammen, utenom sentrum sier om lag halvparten at fremkommeligheten er god eller svært god. I noen områder er imidlertid folk mer misfornøyde. Langs Konnerudgata sier 58 prosent av de spurte at fremkommeligheten er dårlig eller svært dårlig.

Det er gjennomgående flere som er fornøyd med fremkommeligheten for sykkel enn for bil i Drammen i alle områdene. Her bør det imidlertid tas et forbehold om at folk flest har større erfaring med å bruke bil enn sykkel som fremkomstmiddel, også i sitt eget nærmiljø.

Utrygghet fører til at en fjerdedel av beboerne må tilpasse seg

De aller fleste (76 prosent) føler seg rimelig trygge når de beveger i trafikken der de bor. Alder har en viss betydning for om man føler seg trygg i trafikken. Det er faktisk i aldersgruppen 40 til 66 år at vi finner færrest som føler seg utrygge (14 prosent). Dette kan til dels henge sammen med bosted. De som er i denne aldersgruppen bor muligens i mindre grad enn de andre i sterkt trafikkbelastede områder.

Drammen sammenlignet med andre byområder

I Drammen, som i andre byer er den sentrale beliggenheten i forhold til arbeid og andre aktiviteter det som flest nevner som en kvalitet. Det er flere som trekker frem nærområdets visuelle kvaliteter enn i Oslo Øst og Kristiansand. Samtidig er det flere i Drammen enn i de andre byene som nevner trafikken som et problem ved bomiljøet.

I de sentrale områdene i Drammen er det langt flere som har høye støynivåer enn det en har funnet i tidligere undersøkelser i Oslo Øst. Andelen som er meget plaget av vegtrafikken, eller støyen fra denne, kan best sammenlignes med situasjonen slik den var i Oslo Øst i 1994, dvs etter at mesteparten av trafikken var fjernet fra boområdet ved hjelp av Vålerengatunnelen, men før hovedvegomleggingen var fullført med Ekeberg tunnelen.

Til tross for de relativt høye støynivåene som følge av trafikken i noen av områdene, er det betydelig lavere nivåer av luftforurensning i Drammen enn det var i Oslo Øst i 1987, 1994 og 1996. Det er allikevel omtrent like mange som plages av støv og skitt fra vegtrafikken i Drammen, som det var i Oslo Øst.